

Vastine Lea Hyväriselle

Lämmin kiitos professori Lea Hyväriselle kirjeestä, joka koski tärkeää aihetta autismikirjon häiriöiden erotusdiagnostiikassa: näkövammaisuuden tuottamia autismia muistuttavia piirteitä varsinkin pikkulapsilla. Toki muistan omissakin potilaisamme joitakin tällaisia lapsia.

Hyvin pienenä keskosenä syntynyt tyttö oli menettänyt näkönsä liki kokonaan retrolentaalisen fibroplasian vuoksi, kun hän elossa pysyäkseen oli tarvinnut happea suurina pitoisuuksina. Ystävät lahjoittivat hänelle lastenlauluja sisältäviä kasetteja, joita kuuntelemalla päivät sujuivat mukavasti. Kun miellyttävään ääneen ei yhdistynyt muiden aistikanavien, kuten tuntoaistin, kautta inhimillistä kiintymystä, jäi tyttö psyykkisesti melko yksin. Tällöin likipitään kaikki professori Hyvärisen kuvaamat oireet tulivat esiin. Katsekontakti, sosiaalinen hymy ja jaettu tarkkaavuus puuttuivat ja

vastavuoroisuus kommunikaatiossa oli heikkoa. Tytöllä oli myös toistavia motorisia käytäytymistapoja. Lisäksi ilmeni ekolaliaa: tyttö muisti laulujen sanoja ulkoa ymmärtämättä niiden sisältöjä.

Psyykkisessä kuntoutuksessa yksin kuunteleminen korvattiin monikanavaisella vuorovaikutuksella eli samanaikaisella kosketuksella sekä puheen ja kuuntelun vuorottelulla siten, että tunneilmaisu näissä kaikissa oli sama. Toisin sanoen esimerkiksi lempeään kosketukseen liittyivät lempeät sanat ja lempeät äänenpainot. Silloin moni oire alkoi pikku hiljaa väistyä ja sanat alkoivat saada merkityksiä. Myös puheen ja kosketuksen osalta löytyi jaettua tarkkaavuutta ja vastavuoroisuutta.

Käytimme tytön oireista ilmaisuja sekundaariset autismipiirteet vastakohtana varsinaiselle autismitilalle, jonka etiologiana lienee muun muassa aivojen

hermosolujen poikkeavan konektiivisuuden tuottama sentraalisen koherenssin puute. Tällöin aivot toimivat kuin orkesteri ilman kapellimestaria eikä yksityiskohtien hyvästä havainnoinemisesta synny mielekkäitä kokonaisuuksia (Paakki ym. 2010).

Artikkelissamme mainittiin sivulla 1454 liitännäisvammoina myös näkökyvyn häiriöt, mutta valitettavasti katsausartikkelien tiukka sanarajoitus pakotti meitä rajaamaan artikkelia muun muassa erotusdiagnostiikan osalta. ■

IRMA MOILANEN, lastenpsykiatrian emeritaprofessori

KIRJALLISUUTTA

- Paakki JJ, Rahko J, Long XY, ym. Alterations in regional homogeneity of resting-state brain activity in autism spectrum disorders. *Brain Res* 2010;1321:169–79.